

CRÒNICA

ADQUISICIONS DE MANUSCRITS FINS A 31 DE DESEMBRE DE 1927

849. F. de Sagarra, *Nomenclator de Geografia històrica de Catalunya*. 3 vols. S. XIX. Donatiu del senyor F. de Sagarra de Siscar.
850. Fragment d'un llibre de medicina en català. Al f. 8 v. uns versos en provençal, escrits a ratlla seguida. Paper. S. XIV. Donatiu del senyor F. de Sagarra.
851. F. Perpinyà, *Aristoteles ab utroque doctore scilicet angelico et eximio illustratus redactus ad methodum scholae Jesuiticae*. Praeceptor meus in philosophia P. Josephus Bosch, S. J. S. XVIII. Amb gravats intercalats. Compra.
852. *Avisos e instruccions per lo principiant Cuyner*. S. XVIII-XIX. Compra.
853. Llibre d'Hores de la Verge. D'estil francès. Pergamí. S. XV. Amb 30 miniatures. Compra.
854. Llibre de devocions en català dedicades principalment a la Verge, en prosa i vers. Paper. S. XV. Compra.
855. *Enfermedades de Cirugía y Operaciones*. S. XVIII. Relligadura de l'època, amb lloç i plans decorats. Donatiu de l'arquitecte belga M. Louis Baude, amb dedicatòria manuscrita.
856. *Mapa de las Islas Filipinas*, pel P. Pedro Murillo Velarde. Donatiu del senyor J. de Rivera.
857. *Logica et Dialectica*. S. XVII. Donatiu del senyor Ramon d'Alòs-Moner.
858. *Tratado de tumores. Tratado de las llagas. Tratado de las heridas de la cabeza. Tratado de las úlceras*, del Licenciado Joseph Escanilla. Se escribió en la Universidad de Çaragoza, año 1693. *Comentarios utilissimos y probechos (sic) sobre el libro 4 y 5 de los simples de Galeno; (A la fi:) ditado por el Doctor Loto en la ciudad de Barbastro, año 1704. Curacion para las hernias* (segueixen altres receptes). S. XVIII. Donatiu del senyor Ramon d'Alòs-Moner.

859. *Tractatus vel opus de sacramentis iisdemque conexis rebus. Accedunt disputationes morales.* S. xvii. Relligadura en pell de l'època.

Donatiu del senyor Ramon d'Alòs-Moner.

860. *Ferro-Carril de Medina a Salamanca.* 1871-72. Col·lecció de documents firmats pel cap de la Comptabilitat general senyor E. Luque. Relligadura en pell roja, amb títol i gofrats en el pla.

Donatiu.

861. *Elementos de Botanica General, especial y aplicada,* redactados segun las obras más modernas, por el Dr. Alfredo Nadal de Mariezcurrena. Barcelona, 1911. Original preparat per a la impremta.

Donatiu de la senyora vídua de Nadal.

862. *Poesias castellanas y catalanas,* de Joseph Arrau, Profesor de Pintura. De circumstàncies moltes d'elles. Principis del s. xix.

Donatiu dels hereus del senyor Frederic Rahola.

863. E. Vilanova, *Pantiquillo.* Autògraf.

Donatiu del senyor F. Matheu, de qui porta la següent nota en la portada: *Ultim escrit d'En Vilanova, que m'entregà pocs dies abans de la seva mort.*

864. *Les urines de ysaach. Libre de medicina e de cirugia lo qual es appellat thesaurus pauperum. Liber phisicalium virtutum, compassionum et curacionum collectus ex libris duobus, et prima videlicet quiranidarum Quirani regis persarum et ex libro Ar-copracionis alexandrini.* Copiat a Barcelona per Galceran Marquet, en 1392. En lletra del segle xvi segueix el libro de *albeyteria de las mulas.*

Compra.

865. Fragment d'un breviarí en pergami, inicials en colors i alguna en or. Cant figurat. S. xv.

Compra.

866. Llibre d'hores de bella cal·ligrafia: dues pàgines orlades. Pergami. S. xv.

Compra.

867. El Coran, en aràbic. Fragment.

Compra.

868. *Apuntes para la historia del Regimiento Infanteria de Ceuta,* por el comandante graduado capitán de Infanteria, d. Antonio Cano y Fiallo. 1873-1875. Campaña del 1.º Batallón en Cataluña.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

869. Col·lecció de quaranta cartes dirigides pel senyor Antoni Molas, pbr., de Barcelona, al Comte de Santa Coloma, en Madrid. Anys 1804-1805. Escrites en espanyol i en francès, són interessants pels detalls que donen sobre la situació política d'Espanya en aquell temps.

Compra.

870. *Tractatus theologicus scholastico-Thomisticus de Deo auctore naturae.* Segueixen altres tractats teològics, copiats per Segimon Campdepadrós i Ferrer. 1764-1765. Amb gravats intercalats.

Compra.

871. *De logica.* S. xviii. Amb gravats intercalats.

Compra.

872. *Methaphysica*. Copiat per Segimon Campdepadrós. 1757. Amb gravats intercalats.

Compra.

873. *Physica particularis*. D'igual mà que l'anterior. 1762. Amb gravats.

Compra.

874. *Institutiones philosophiae*. D'igual mà que els anteriors. 1759. Amb gravats.

Compra.

875. *Tractat de diferens confituras y drogues*. S. xviii.

Compra.

876. *Llibre compost per Baltazar Segovia*, natural y mestre de sastre de Perpinyà. Imprés per Esteve Liberós.: en Barcelona lo any 1617. Copiat per Joan Romeu y Alvertí, sastre en Santa Christina de Aro. 1805-1806. Amb dibuixos.

Compra.

877. Lull, R., *Ars inventiva veritatis*. Incomplet al començament. Paper. S. xiv.

Compra.

878. *Liber primus de philosophia spectans ad usum Michaelis Pujol*. S. xviii. Amb gravats intercalats.

Compra.

879. *Physica particularis peripatetica juxta solidiora tutissimaque D. Thomae Dogmata*. 1770. Amb gravats intercalats.

Compra.

880. *Relació puntual y verdadera de las solemnissimas festas que ha celebrat la insignia vila de Os est any 1769... ab lo motiu de la dedicació de son magnífich Temple nou*, composta per lo Rnt. Dr. D. Jaume Pasqual, canonge de Bellpuig de las Avellanas. Còpia de l'època.

Compra.

881. *Libre lo qual es la flor dels savis*, lo qual havem manera sobre totes obres que hom vulla obrar, lo qual libre compila lo phi[lo]soph miser Johan de Sahona. Copiat en 1459. Relligadura del s. xvi, en pell.

Compra.

882. *Llibre de Francisco Pla y Clasells*, Pagés del terme de Olot, Sr: util, etc. del Mas Clasells y sas terras. 1791.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

883. *Disputationes methaphysicae* (segons Duns Scot). S. xvi. Amb dibuixos colorits en les primeres pàgines.

Compra.

884. *Oratio dominici Barbadici de laudibus Antonii Camertis*. S. xv. Segueix en lletra més moderna : *Oratio inita ad Mag. et ilmo. D. Francisco Venerio*.

Compra.

885. *Tractatus de locis theologicis*. S. xviii. Amb gravats intercalats.

Compra.

886. *Tractatus de providentia, praedestinatione et gubernatione divina*. S. xviii. Amb gravats.

Compra.

887. *Montserrat*. Poema religiós-cavalleresch dedicat als Somatents armats de

Catalunya. Barcelona, Febrer, 1910. Còpia a màquina dedicada per l'autor, senyor Manuel Muntadas Rovira, al mestre Felip Pedrell.

Ingressat per donatiu de la Biblioteca Pedrell.

888. *Libro de diversas letras* del Comensal Joseph Fontaner y Martell de Tarragona, hecho en Barcelona a primero de Henero de 1689. Conté dues centes composicions.

Donatiu del doctor Puig.

889. *Vida del benaventurat cavaller he glorios martir monsenyer sent Iordi*. Pergamí. S. xv. Amb miniatura deteriorada i mal repintada en el primer foli.

Canvi amb el senyor Lyell, de Londres.

890. *Trabajos verificados por la Junta Consultiva de Guerra*. 1820-1822. Dos volums. Col·lecció que va pertànyer al general Cabanes.

Donatiu del senyor Joaquim de Barnola i de Bassols.

891. *Exposición que para manifestar las razones y bases que se han tenido presentes y han servido para formar el proyecto de organización de todos los ramos dependientes del Ministerio de la Guerra y fijar el Presupuesto de sus gastos*, eleva al conocimiento del Rey N. S. su Secretario de Estado y del Despacho, D: Miguel de Ibarrola Marqués de Zambrano, en noviembre de 1825.

Donatiu del senyor Joaquim de Barnola i de Bassols.

892. *Rápida ojeada sobre la Guerra de España contra Bonaparte*, escrita por el Brigadier D: Francisco Javier de Cabanes en el año 1816. Còpia.

Donatiu del senyor Joaquim de Barnola i de Bassols.

893. *Historia de la guerra de Usurpación*, escrita por una comisión nombrada por el Gobierno. Tomo 1. Introducción. Madrid, 1816. Còpia. Donatiu del senyor Joaquim de Barnola i de Bassols.

894. F. X. de Cabanes, *Objetos varios*. Sis volums relligats amb aquest títol, que comprèn còpies de diversos estudis del general Cabanes, referents, sobretot, a art i a organització militar.

Donatiu del senyor Joaquim de Barnola de Bassols.

895. Epistolari de cartes rebudes pel cardenal Sala. S. xviii. Publicat, després d'haver estat adquirit per a la Biblioteca, per Dom A. Albareda, O. S. B., en *Analecta Montserratensia*.

896. Rafel Sunyer, *Libre de [notícies] per clarissia mia*. Començat el 12 d'abril de 1535, però conté notícies anteriors. L'autor vivia a Girona. Conté, cap al final, uns *cartels de deseximents*.

Compra.

897. Andreu Cortada, Notes de gramàtica llatina, en català. S. xvii.

Compra.

898. *Formularium et theorica simul*. S. xvii.

Compra.

899. *Consuetudines episcopatus Gerundensis quae hactenus observari consueverunt velut leges patrie et municipales*, per Thomam Mieres... recopilate... anno Domini 1439. Ex libris Doctoris Petri Ignatii Deu. S. xvi

Compra.

900. Col·lecció de sermons predicats pel doctor Jeroni Masmitjà. En castellà i en català. S. xviii.

901. Sermons del doctor Jeroni Masmitjà i del doctor Salvador Masmitjà. Se-
gle XVIII.

Compra.

902. *Libre de la forma y styl que s'han de tenir y guardar en celebrar Corts generals en Catalunya*, compost primerament en llengua latina per don Luis de Peguera... y apres per lo mateix autor... traduït... en nostra vulgar catalana. S. XVI.

Compra.

903. *Formulario de criminales*. S. XVIII.

Compra.

904. *Extracto del discurso formado con fecha 24 de julio de 1788 sobre la decadencia de la Agricultura de la Nueva España y medios de restablecerla*, contrayéndolos a la libertad de la Fàbrica de Aguardiente de Caña o chinquirito, utilidades que producirà al Comercio de España y al de América, al Erario Real y al Estado. 38 ff. Segueix d'altra mà : *Gobierno de Cumaná* (ff. 40-72). S. XVIII.

Compra.

905. *Tractatus de angelis juxta miram Angelici Doctoris Divi Thome et eius escolae doctrinam*. S. XVIII.

Compra.

906. *Sermones para las misiones de los clérigos*. S. XVIII. En mal estat.

Compra.

907. *Tractat sobre traslasió del Bisbe de Tortosa a Archebisbe de Tarragona*. Títol de lletra més moderna que el text. En llatí. Es refereix al trasllat, no efectuat, del bisbe Otó de Moncada. 18 ff. Incomplet. S. XV.

Compra.

908. *Breve noticia de la magnífica obra que se está proyectando en la Alcazaba Albaizín de Granada*, año de 1755. Amb dibuixos de les làpides i objectes trobats en les excavacions.

Compra.

909. *Tratado de teología moral*, en llatí, amb notes en espanyol. S. XVIII.

Compra.

910. *Liber omnium et singularium reliquiarum et indulgentiarum ecclesiarum urbis Rome cum stationibus earumdem*. (Còpia d'un llibre imprès). S. XVI.

Compra.

911. Balari, *Proyecto de Ortografía catalana*... leído en la... Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en 29 de noviembre de 1879. Exemplar imprès, que va pertànyer al senyor Antoni de Bofarull, amb interessants notes i observacions de la seva mà.

Donatiu dels senyors hereus de don Antoni Bofarull.

912. *Sermonari* en llatí. Pergamí. Falten els tres primers folis. S. XIII.

Compra.

913. *Llibre del Vall de Viena*, escrit per mà de Miquel Farreras y Casabellora, dia 18 de setembre de 1766. És una comedia escrita en castellà. L'autor és de Caldes, i la composà amb motiu d'unes festes en honor de la *Majestad* que en aquella població es venera.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

914. [Masdeu], *Carta a los Romanos*, escrita por un humilde discipulo de San Pablo Apóstol. Traducció de l'italià. Roma, 25 de març de 1797. S. XVIII.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

915. *Constitutiones Societatis Iesu*. Roma, 1583. Còpia efectuada en València, en 1898, de l'exemplar imprès existent en aquella Biblioteca universitària.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

916. *Puntos de vista de algunos edificios de campaña, pertenecientes a varias familias ilustres de la Borgoña*, dibuxados del natural por Don Francisco Fontanals, estando de prisionero de Estado en rehenes en el depósito de la ciudad de Dijon, capital de la Borgoña, en Francia, desde el año de 1808 hasta el de 1814. Amb ex-libris del senyor F. Fontanals.

Donatiu del senyor J. Guasch.

917. Col·lecció de papers literaris de començaments del segle XVIII, relatius a l'*Academia de los Desconfiados* de Barcelona, i a altres reunions literàries de Madrid i Saragossa, segons sembla.

Canvi amb el Monestir de Cogullada.

918. *Libre de consells de la paheria dels honrats En Barthomeu de Sentmenat, En Pere de Ulzinelles... la qual comença la cinquagésima del any mccccxi e fina en la cinquagésima del any mccccxii*.

Compra.

919. *Decreta facta in actu visitationis quae observantur in monasterio Avellanarum. Anno MDCCCXXII. Constitutiones candidi ordinis praemonstratensis cum regula sancti Augustini*.

Compra.

920. *Libro a digestis del Capitulo Eclesiástico de la Parroquia Iglesia de San Martín del lugar de Llesp. Año de 1767*.

Compra.

921. *Crónica de Cavallers Cathalans composta per lo Rnt. Mestre Francesch Tarafa, canonge de Barcelona*. Feta copiar de son original per lo Rnt. Mestre Jaume Ramon Vila, pbr., en lo any 1603. Pertanyé al monestir de Bellpuig de les Avellanes.

Compra.

922. *Llibre de la ciutat de Lleyda de instruccions per a sindichs de Cort y altres cosas fet en 1552*. Conté un fulletó, en lletra gòtica, amb la instrucció del Marquès de Tarifa, capità general de Catalunya, sobre el somatent.

923. Cartes de D. B. C. Aribau al senyor Francesc Renart i Arús. En la primera, de 10 de novembre de 1832, li tramet, per a ésser imprès, l'original de l'oda a *La Patria*.

Donatiu del senyor B. Conill.

924. E. Vilanova, *L'ase del Hortolà*. Autògraf.

925. E. Vilanova, *Qui compra maduixas*. Autògraf.

926. E. Vilanova, *Oriental. Los Moros contrapuntats*. Autògraf.

927. E. Vilanova, *Colometa la Gitana o'l regrés dels Confinats*. Autògraf.

Donatiu, igual que els tres manuscrits anteriors, dels hereus del senyor Emili Vilanova.

928. Josep Villarba i Corcoles, *Pensil del Ave María. Historia Sagrada de las*

Imágenes de María Santísima que se veneran en el reino de Murcia. Año de 1730. Còpia efectuada de l'original en 1871.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

929. *Adversaria Academica.* Notes erudites de mà del segle XVIII. Per una carta relligada a continuació, semblen procedir del Convent de Santa Caterina de Barcelona. Relligats a continuació, uns versos llatins i italians contra els jesuïtes.

Procedent de la llibreria de mossèn Salvador Bové.

930. Fragment d'un formulari notarial. S. xv.

Procedent de l'Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, adquirit per la Biblioteca.

931. Fragment d'un formulari notarial. S. xv.

De l'Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu.

932. Fragment de formulari notarial. S. xv.

Id. id.

933. Fragment de formulari. S. XIV-XV. Conté documents en català.

Id. id.

934. Col·lecció factícia de sis fragments de formularis i instruccions jurídiques S. XIV-XV.

Id. id.

935. *Llibre de privilegis de Palafrugell.* S. XVI-XVII.

Compra.

936. Tagell, *Relació de la malaltia, mort, transport del cadàver, funeral y sepultura del sant Pare Clement XII...* Obra d'un català desocupat. En Roma, any 1740. En vers.

Compra.

937. Torras i Bages, J., Autògraf de la Novena a sant Joan Bapista. Cartes adreçades, essent bisbe de Vich, a mossèn Frederic Clascar.

Donatiu.

938. C. D. B. *Manual de Fotografia.* 1859.

Donatiu de la senyora Cots.

939. J. Redondo Lostalé, *Topografia mèdica de Zaragoza.* 1859.

Id. id.

940. El Duende. «Yo soy en la Corte...» S. XVIII.

Donatiu del senyor J. Terradas.

941. *Compendi de tots los instruments antics y moderns que es troban en l'Arxiu de la Molt Insigne Iglesia Colegial de Sant Pere de Ager.* Transumptats de ordre del Molt Illre. Sr. Dr. D. Francesc Esteve, Arxipreste de ella en lo any M.DCC.LXVI.

Donatiu.

942. Alfons X de Castella, *La Segona Partida*, en català. S. XIV. Paper. Havia pertangut al cronista Zurita.

Compra.

943. B. Desclot, *Crònica.* Precedida d'un Cronicó i de les *Gesta comitum* en català. S. XIV. Paper. Havia pertangut al cronista Zurita.

Compra.

944. Amalarius, *De divinis officiis. Romanus ordo in ebdomada maiori.* Col·lecció canònica resumida de la dita *Hispana.* Precs de ritual. *Forum judicum.* Cur-

tes peces de martirologi. S. XI-XII. Pergamí. Procedent de l'antiga Biblioteca de Ripoll, on figurava amb el n.º 112 en el catàleg del segle XVII.

Compra.

945. Col·lecció canònica dita *Adriana*. S. XI. Pergamí. Procedent de Ripoll.

Compra.

946. J. Paluzie Lucena, *Flores del ajedrez español*. Ensayo histórico sobre el problema del ajedrez en España. Barcelona, 1924.

Autògraf regalat per l'autor.

947. Privilegis del monestir de la Vall de Crist. S. XV. Pergamí amb miniatures.

Compra.

948. L. B. de Arezzo, *Vita de Tulio; Vita de Sertorio*. Petrarca, *Viaggio di Terra Sancta*. S. XV. Pergamí. Procedent de la llibreria dels Reis d'Aragó a Nàpols. Maltractat de la humitat.

Compra.

949. Index de la Biblioteca del senyor Just Pastor Fuster. S. XVIII. Autògraf? Uns versos castellans a la fi.

Compra.

950. J. Verdaguer, *Barcelona*. Recull d'originals i fragments de les poesies aplegades pel poeta en el volum d'aquell títol.

951. J. Verdaguer. Diversos originals de mà seva, entre els quals figuren: *En defensa propia*. *Montserrat*. *Santa Eularia*. Diverses lletres adreçades al poeta. Tres composicions musicals sobre lletra d'en Verdaguer, premiades en els Jocs Florals del Centre Catalanista Sarrianch, que ell presidí.

Canvi.

952. *Tractatus III de virtutibus terminorum*. S. XVIII.

Donatiu del senyor Macari Golferichs.

953. *Institutiones philosophiae ad usum Cervariensis Academiae*. S. XVIII. Gravats intercalats.

Id. id.

954-955. *A collection of letters and Epistles of Isaac Penington*, from the manuscript copies of his son. Dos volums. Són lletres del s. XVII, copiades de diverses mans del s. XIX.

Donatiu del senyor E. Toda.

956. Edward Moseley, *Geometria Práctica*. 1695. Amb figures geomètriques.

Id. id.

957. Recull de diversos tractats filosòfico-escolàstics del s. XVII. Semblen ésser de mà de *Lucianus Bayer*, segons les lliçons del doctor Joan Salvany de Girona. Amb gravats intercalats.

Donatiu del senyor Joan Terradas.

958. *Lo menjar és molt millor*. Reflexions d'un golós. Lletreta (Imitació de Breton de los Herreros.) i altres versos. Són datats a Barcelona, sense nom d'autor, des de 1868 a 1880. S. XIX.

Id. id.

959. *En el aire tres coronas*. Conferencias en los espacios imaginarios entre los eminentísimos señores Cardenales Rochillieu (*sic*) y Mazarini y el protector Olivero

Cromvel sobre los negocios del otro mundo. Con la caída del Conde Duque de Olivares. S. xvii.

Donatiu del senyor I. Bonsoms, qui el donà, mentre vivia, amb la seva col·lecció de fulletons polítics referents a Catalunya.

960. *Trabajos de Barcelona*. 1811-1812.

Id., id.

961. J. G. Zamora, *Ensayos Poéticos*. 1865-1867. Recull que sembla autògraf, d'un poeta mexicà.

Id. id.

962. *Liber Censualium Michaelis Petri notarii Gerunde*. 1 maig 1406 a 10 novembre 1407. Paper.

Compra.

963-966. A. Casaus, O. S. B., *Materials històrics*. Recull factici d'originals extrets d'arxius, còpies de documents i notes d'aquell historiador. Va estar en poder de Roc d'Olzinelles, monjo de Ripoll i del Sr. Pròsper de Bofarull.

Donatiu del senyor Salvador Babra.

ADQUISICIONS DE LA SECCIÓ D'INCUNABLES I RESERVA. — *Incunables*:

Agustí, Pseudo, *Meditationes...* Brescia, Angelus Britannicus, 8 octubre 1498. Manca el f. 146, que era en blanc. *Gesamtkatalog*, III, n.º 2972.

— Agustí, Aureli [*Opuscula plurima*]. Venècia, Octavianus Scotus, 5 kal. juny (28 maig), 1483. *Gesamtkatalog*, III, n.º 2863.

— [Anianus], *Compotus cum commento*. Roma, Andreas Fritag, 10 juny 1493. *Gesamtkatalog*, II, n.º 1963.

— Annius, *Auctores vetustissimi nuper in lucem editi*. [Venècia], Bernardinus Venetus, 1498. *Gesamtkatalog*, II, n.º 2016.

— Antiquarius, Jacobus, *Oratio pro populo Mediolanensi in die triumphu ad Ludovicum Regem francorum et Ducem Mediolanensem invictissimum*. [Milà, Alexandre Minutianus (?), no abans de 1500]. Plana de 34 ratlles. *Gesamtkatalog*, II, n.º 2067.

— Bonaventura, Sant, *Meditationes*. Venècia, Manfred de Monteferrato de Sustrevo, 14 desembre 1497. *Gesamtkatalog*, IV, n.º 4758.

— Brant, Sebastià, *Stultifera navis*. Basilea, Joan Bergman d'Olpe, 1.ª març 1498. *Gesamtkatalog*, IV, n.º 5062.

— Cara, Petrus, *Ad Alexandrum VI Pont. Maximum Oratio, Romae in publico Consistorio habita Anno Salutis M.CCCC.XCIII* [Roma., Plannck, vers 1493.] Hain-Copinger, n.º 4413.

— Colemantanus, *Oratio ad Lucenses*. [Roma, Eucharius Silber, vers 1492.] Reichling, III, n.º 881.

— *De defectibus in missa concurrentibus*. [Roma, Eucharius Silber, vers 1485.] Reichling, IV, n.º 1193.

— *De utilitate missae*. [Roma, Besicken?], S. d. 4 ff., numerats per una mà del s. xvii, de l'11 al 14. Vint ratlles, 107 mm. Tipus romans. Vint-i-sis ratlles per plana. Caplletra florejada. Calderons. 4.º [f. 1 r.]. En capitals : ¶ De utilitate misse eam dicen | tivm necnon profectv eam av | dientivm deqve pericvllis eam | negligentivm.

[f. 4 v. r. 15] : Hec & multa alia & plura \overline{q} di | ci & scribi possunt de hoc sacramento. | Laus deo. Cf. Proctor, II, n.º 3991.

— Este, Nicolau Maria, *Oratio pro consanguineo suo inclito Hercule Estensi Ferrariae Duce Secundo*. Roma, St. Plannck, nonas gener (5 gener), 1493. Hain, n.º 6689.

— Euclides, *Praeclarissimus liber elementorum Euclidis perspicacissimi in artem Geometrie*. Vicència, Lleonard de Basilea i Guillem de Pavia, 20 kal. juny (13 maig), 1491. Hain, n.º 6694.

— Eyb, Albert de, *Margarita poetica*. [Venècia, Johannes Rubeus], 1.ª gener 1493. Manquen els ff. 102-114, corresponents a les signatures n⁸-q⁴, i els folis finals amb la Taula. Hain, n.º 6824.

— Fulgentius, *Enarrationes allegoricae fabularum Fulgentii Placidis*. Venècia, Bernardinus Venetus de Vitalibus. S. d. Manca el f. h, que era en blanc. Reichling, II, n.º 526.

— Fulvius Sabinus, Andreas, *Epistola noua. Sthenobaea Bellerophonti*. [Roma, Joan Besicken.] S. d. Proctor, n.º 3989.

— Geraldinus, Antoni, *Oratio ad Inocentium papam VIII anno 1486, 14 kal. octobris (18 setembre) habita*. [Roma, St. Plannck, després del 18 de setembre de 1486]. Hain, n.º 7613.

— Higini, *Poeticon astronomicon*. Venècia, Erhard Radtolt, 22 gener 1485. Hain, n.º 9063.

— Institoris, Henricus, *Epistola contra quendam conciliistam Archiepiscopum Crainensem*. [Roma, Stephan Plannck, després del 10 d'agost de 1482.] Hain, n.º 9236.

— [Juvenal], *Iuuenalis cum tribus commentariis videlicet* Ant. Mancinelli, Domitii Calderini, Georgii Vallae. Venècia, Joannes de Cereto de Tridino, 2 de setembre 1492. El f. A₁, esquinçat. Hain, n.º 9709.

— Laudinius, *Epistolae magni turci*. [Tarvisii, Gerard de Flandes.] S. d. Hain, n.º 10502.

— Lupi Rebello, Jacobus, *Tractatus qui dicitur fructus sacramenti penitencie*. París, Gui Merchaut, 18 desembre 1498. Proctor, n.º 8011.

— *Mamotrectus*. Venècia, Nicolau Jenson, nonas kal. oct. 1479. Hain, n.º 10559.

— Marliani Mediolanensis, Franciscus, *Oratio habita apud Innocentium VIII*. [Roma, Stephan Plannck, després del 29 de juny de 1485.] 4 ff. sense numerar. Vint ratlles, 88 mm. Gòtic. Trenta-tres ratlles per plana. Espai blanc per la caplletra i per una citació grega. 4.º [f. 1 r.] : ¶ Jo. francisci Marliani Mediolanensis : magnifici Antonij | filij illustriissimi ducis Mediolani legati : Oratio habita apud | Jnnocentiū .viii. Pontificē maximū. Anno dñi. m.cccc.lxxxv. | tertio Kalēn. Quintilis. [f. 4 r., ratlla 8]: ipius curā gefferis : re | rumq; suar; faluti z incolumitati vigili oculo tuo cōfulueris. | ¶ Finis. [f. 4 v.] : En blanc. Cf. Hain, n.º 10775? Proctor, n.º 3668?

— Montanus, Marcus, *Ad Alexandrum VI Pont. Max. pro Rhodiorum obedientia oratio*. [Roma, Eucharius Silber, després del 10 de març de 1493.] *Cat. Inc. Brit. Mus.*, IV, 115.

— *Panphilus. De amore*. [Roma, B. Guldinbeck.] S. d. Copinger, II, n.º 4584.

— Philelphus, Franciscus, *De Jesu Christi sacerdotio ad Sixtum IV*. [Roma, Stephan Plannck, vers 1480.] Reichling, III, HC. 12964.

— *Proverbia communia metricè conscripta secundum hunc ordinem quod primo ponatur theutonicum deinde latinum*. S. l. n. d. Hain, n.º 13429.

— *Scriptores Historiae Augustae*. Venècia, Joannes Rubeus de Vercellis, 15 juliol 1490. Manquen els quaderns a-k, que contenen el *De XII Caesaribus* de Suetoni. Hain, n.º 14563. *Cat. Inc. Brit. Mus.*, v, 417.

— *Senensium obedientia publica*. [Roma.] S. d. Hain, n.º 14677.

— Spinola, Jacobus, *Oratio gratulatoria ad Ludovicum Mariam Bari*. [Roma?] S. d. Hain, n.º 14956.

— Tomàs d'Aquino, *Catena aurea*. Venècia, Joannes Rubeus Vercellensis, 29 abril, 1494. Hain, n.º 1337.

— Tygrinus, Nicolau, *Lucensium Oratio luculentissima Pont. maximo Alexandro sexto*. S. l. n. d. Hain, n.º 15751.

— Valerius Probus, *De interpretandis romanorum litteris opusculum*. Venècia, Johannes de Tridino alias Tacuinus, 20 abril 1499. Hain, n.º 13378.

Impressions més importants dels segles XVI i XVII:

— Alcocer, Juan de, *Ceremonial de la missa en el qual se ponen todas las rvbricas generales y algunas particulares del Missal Romano*. Lleida, Lluís Manescal, 1616.

— Alvarez, Francisco, *Historia de las cosas de Etiopia...* Agora nueuamente traduzido de portugues en castellano por el Padre Fray Thomas de Padilla. Anvers, Joan Steelsio, 1557. Exemplar incomplet.

— Aninyon, Miquel de, *Tractatus de unitate ovilis et pastoris*. Saragossa, Domènec de Portonaris d'Ursinis, 1578. Sànchez, *Bibliografia Aragonesa*, II, n.º 550.

— Aretino, Leonardo, *Libro della prima guerra delli Carthaginiensi con li Romani*. Florència, Hereus de Felip de Giunta, 1526. Marca de l'impressor en la portada.

— Ariosto, Ludovico, *Orlando Fvrioso...*, tradvzido en romance castellano por el S. Don Hieronimo de Vrrea... Assimismo se ha annadido vna breve introduccion para saber e pronunciar la lengua Castellana..., por el S. Alonso de Villosa. Lió, Guillaume Rouville, 1556. Amb gravats.

— Arnau de Vilanova, *Medicina Salernitana*. Jacobus Stoer, 1599. S. l.

— *Articuli fidei, Vitia et virtutes*. Lió, Pere Mareschal i Bernabé Chaussard. S. d. Gòtic. Marca dels impressors a la portada. Vegeu Baudrier, *Bibliographie Lyonnaise*, XI, 471.

— [Ausoni, *Opera*]. Mancat de portada. Conté: *Epigrammata, Ephemeres, Parentalia, Commemoratio, Epitaphia, De Caesaribus, Ordo nobilium urbium, Ludvs septem sapientum, Edyllia, Eclogarium, Epistolae, Gratiarvm actio pro consulatu, Periochae, Quinti Symmachi epistolae ad Ausonium, Pontii Paulini litterae Ausonio, Ejusdem Paulini literae ad Gestidium, Cytherii Sidonii epigramma de tribus pastoribus, Hadriani Imperatoris de tribus Amazonibus, Oratio Paschalis, Damasi episcopi Romani elogia*. 222 pp. + 2 de taula. 24.º.

— Azpilcueta Navarro, Martín de, *Manual de confessores y penitentes* que contiene quasi todas las dudas que en las confesiones suelen ocurrir de los pecados, absoluciones, restituciones, censuras e irregularidades... Con cinco comentarios de vsuras,

cambios..., con su repertorio copiosissimo. Barcelona, Claudi Bornat, 1567. Foliació diferent pels cinc tractats i el *Reportorio*.

— [Barba da Pescia, Pompeu], *Spositione d'un sonetto platonico, fatto sopra il primo effecto d'Amore*. Florència, 1554.

— Beja, Lluís de, *Responsiones casuum conscientiae, qui omnibus cunctis ac Poenitentiarijs singulis mensibus coram ...* Card. Paleoto Archiepisc. Bononiensi proponuntur. Barcelona, Gabriel Graells i Giraldo Dotil, 1596.

— Biel, Gabriel, *Sacri canonis misse et omnium mysteriorum que de ritu ecclesie catholice in missa fiunt tum mystica tum literalis expositio*. Llibre, Joan Crespin, 12 agost de 1524. Gòtic. Portada orlada i gravats.

— Boccaccio, *L'amorosa Fiammeta*. Venècia, Gio. Battista Bonfadio, 1586.

— Boccaccio, *De mulieribus claris*. Venècia, Zuanne de Trino, 6 març 1506. Amb gravats.

— Boccaccio, *La Fiammeta ...* per messer Tizzone Gaetano di Pofi novamente revista. [Venècia, Imp. Paganino.] S. d.

— Boccaccio, *Il Philocopo ...* in fino aqui falsamente detto Philocolo diligentemente da Messer Tizzone Gaetano di Pofi reuisto. Venècia, Bernardino Bindoni, 1538. Portada orlada. Gravats en la darrera pàgina.

— Burana, Ioannes Franciscus, *Aristotelis priora resolutoria ... iam recens et latino sermone donata et commentarijs exactissimis illustrata*. Paris, Christianus Wecheli, 1539.

— Camos, Marc Antoni, *Microcosmia y gobierno universal del hombre christiano para todos los estados y qualquiera de ellos*. Barcelona, Pau Malo, 1592.

— *Cancionero de nuestra Señora, en el qual ay muy buenos romances, canciones y villancicos*. Barcelona, Hubert Gotart, 1591.

— Castillejo, *Diálogo de mujeres*. Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1600. Manquen diversos fulls i la portada.

— Cellarius, Andreu, *Regni Poloniae magnique ducatus Lituaniae omniumque regionum juri Polonico subjectorum novissima descriptio*. Amsterdam, Aegidius Janssonius Valckenier, 1659. Amb gravats. Amb la relligadura de Poblet, de D. Pere d'Aragó.

— Chaves, Pedro de, *Libro de la vida y conversion de sancta Maria magdalena y de la alta perfection a que subio despues de conuertida*. Barcelona, Pere Mompezat, 1549. Gòtic. Albareda, *Bibliografia dels monjos de Montserrat*, p. 221.

— Choul, Guillaume du, *Discours de la religion des anciens romains, de la Castametation & discipline militaire d'iceux, des Bains & Antiques exercitacions Grecques & Romaines*. Llibre, Guillaume Rouville, 1567. Il·lustrat.

— Ciceró, *Epistolae quas electas appellant*. Roma, Jacobus Mazochius, 1511. Portada gravada.

— Ciruelo, *Reprouacion de las supersticiones*. Salamanca, Pedro de Castro, 4 març 1539. Gòtic. Portada orlada, un gravat gran, i marca de l'editor Guillem de Milis en el darrer foli.

— Colodrero de Villalobos, Miguel, *Varias rimas*. Córdoba, Salvador de Cea Tesa, 1629. Manquen les pp. 79 i 80. Valdenebro, *La Imprenta en Córdoba*, n.º 1629.

— Coma, Pere Màrtir, *Directorum curatorum o instruccion de curas*. Lleida, Lluís Manescal, 1614.

— [Comalada, Fr. Miquel], *Tratado llamado el Deseoso y por otro nombre Espejo de religiosos*. Lisboa, Luis Rodríguez, 4 agost 1541. Gòtic. Orla i gravat a la portada.

— Comestor, Pere, *Historia Scholastica*. Lió, 1543. Gòtic. Portada orlada, a dues tintes i un gravat.

— [Damiano], *Libro da imparare giocare à scachi et de bellissimi partiti reuisti et recoretti et con summa diligentia da molti famosissimi giocatori emendati, in lingua spagnola et taliana nouamente stampato*. Gòtic. Gravat a la portada. Incomplet al final.

— Delpho, Christiano Adricomico (I), *Breve descripcion de la ciudad de Ierusalem y lugares circunueziños*. València, Joan Crisòstom Garriz, 1603.

— Descartes, René, *Discours de la Methode*. Paris, Michel Bobin i Nicolas Le Gras, 1668. Amb il·lustracions.

— Diago, Francisco, *Historia de la vida exemplar, libros y muerte del insigne y celebre padre maestro F. Luys de Granada...* Con vn deuotissimo discurso de la Encarnacion, compuesto por el dicho P. M. F. Luys de Granada. Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1605.

— Durandus, Guillelmus, *Rationale diuinorum officiorum*. Lió, Jacob Myt, 8 maig 1528. Gòtic. Portada orlada i gravats.

— Eiximenis, Francesc, *Libro quarto del carro de las donas*. Valladolid, Juan de Villaquiran, 27 juny 1542.

— Eiximenis, Francesc, *Libro quinto del libro llamado carro de las donas*. Valladolid, pel mateix, 29 juliol de 1542. (Aquesta cinquena part és obra del traductor o adaptador castellà. Cf. Massó, *Anuari I. E. C.*, III, 645.)

Exemplars gòtics. Orles gravades a les portades. Relligats en un sol volum. Ex-libris de Cànovas del Castillo. Alcocer, *Catálogo*, n.º 110.

— *Epitome alias compendium Theologicæ veritatis*. Paris, Joan Petit, 14 juliol 1515. Gòtic. Marca de l'impressor.

— Erasme de Rotterdam, *De sarcienda ecclesie concordia deque sedandis opinionum diffidiis, cum aliis nonnullis lectu dignis liber*. Leyden, Joan Maire, 1642. Ex-libris de Marius Marefuschus.

— *Espejo de principes y declaracion de las negociaciones mas secretas de las cortes de Europa, fundada en razones politicas y demonstratiuas...* Traducido de frances en español por Gvillermo de Dinant. Colònia, Pere Marto, 1684.

— Evia, Xacinto de, *Ramillete de varias flores poeticas*. Alcalà, Nicolau de Xameres, 1675. Catalina, *Tipografía Complutense*, n.º 1215.

— Ferrer, Miquel, *Methodvs siue ordo procedendi iudiciarius iuxta stylum et foros regni Aragonum...* Nvnc denovo avctus et emendatus per Iacobum Buyl. Saragossa, Dominicus a Portonariis de Ursinis, 1579. Sánchez, *Bibliografía Aragonesa del s. XVI*, II, n.º 565.

— Ferrer de Guissona, Jeroni, *Quatre dels vltims tractats de la selva de sentencies*. Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1623. Exemplar mancat de folis.

— Ferrer de Valdecebro, Andrés, *Gobierno general moral y politico hallado en las fieras y animales sylvestres...* con particvlar tabla para sermones varios de tiempo y de Santos. Barcelona, Cormellas, 1696. Amb gravats.

— Ferrer de Valdecebro, Andrés, *Historia de la vida maravillosa y admirable del segundo Pablo apostol de Valencia, S. Vicente Ferrer*. Madrid, Mateo de Llanos, 1682.

- Fonseca, Cristóbal de, *Tratado del amor de Dios. Van de nuevo añadidas en esta impresiõn tres copiosissimas tablas : vna de las materias y cosas mas notables que en este libro se contienen, otra de los lugares de Scriptura, y la tercera de los Euangelios que la Iglesia canta en todo el discurso del año.* Saragossa, Miquel Ximeno Sánchez, 1597. Les taules duen una altra portada amb la data 1596. Sánchez, *Bibliografía Aragonesa del s. XVI*, n.º 821.
- *Formulare aduocatorum et procuratorum romane curie et regii parlamenti practicum secundum iura communia clarissime ostendens.* Paris, François Regnault, s. d. Gòtic. Marca de l'editor a la portada.
- *Formulare instrumentorum necnon ars notariatus cum tabulis subiunctis.* Paris, François Regnault, 1525. Gòtic. Marca de Regnault a la portada.
- Gazio, Antoni, *Florida Corona que ad sanitatis hominum conseruationem ac longeuam vitam perducendam sunt pernecessaria continens.* Lió, Simó Bevelaqua, 20 de setembre 1516. Gòtic. Un gravat a la portada.
- Granollachs, Bernat, *Lunaria.* S. l. n. d. Gravat a la portada.
- Guerrero, Francisco, *El viage de Hierusalem.* Barcelona, Gabriel Graells i Giraló Dotil, 1596.
- Giraldi, Giovanbattista, *Orbecche. Tragedia.* Venècia, 1543. Marca de la tipografia Aldina.
- Gómez Texada de los Reyes, Cosme, *Leon prodigioso.* Apologia moral entretenida y provechosa a las bvenas costumbres, trato virtuoso y politico. Madrid, Bernardo de Villa-Diego, 1670.
- Gracian, Diego, *De re militari.* Barcelona, Claudi Bornat, 1567.
- Gracian de Antisco, Lucas, *Galateo español.* Barcelona, Matevat, 1680.
- Granada, Fr. Luis de, *Doctrina christiana en la qual se enseña todo lo que el christiano deve hazer.* Barcelona, Antoni Lacavalleria, 1674. (Es compon de dos volums amb portada i numeració diferents. En el primer volum hi ha la *Guía de Pecadores.* En el segon, el *Libro de la oracion y meditacion ... con otros tres breues tratados.*)
- Granada, Luis, *Gvia de peccadores.* Barcelona, Damià Bages, 1588.
- Granada, Luis de, *Libro de la oracion y meditacion.* Barcelona, Damià Bages, 1588.
- Guarini, Battista, *Il Pastor Fido.* Venècia, Sebastià Menegati, 1690. Amb gravats.
- [Guevara, Antoni de], *Libro aureo de la vida y cartas de Marco Aurelio.* Anvers, Jean Vvit-Hagio, 1574.
- Guevara, Antonio di, *Libro di Marco Avrelio con l'horologio de prencipi destino in IIII volumi.* [Trad. italiana de Francesco Portonaris.] Venècia, Marc Antoni Zaltieri, 1584. Amb il·lustracions.
- Guevara, Luis de, *Intercadencias de la calentura de amor.* Svcessos ya tragicos y lamentables, ya dichosos y bien logrados. Barcelona, Josep Llopis, 1685.
- Herrera, Gabriel Alonso, *Obra de agricultura copilada de diuersos auctores.* Toledo, Arnau Guillem de Brocar, 13 octubre 1520. Gòtic. Pérez Pastor, *La imprenta en Toledo*, n.º 83.
- Huarte de San Juan, Juan, *Examen de ingenios para las sciencias.* Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1607. Manquen alguns fulls de l'índex.

— Huarte de San Juan, Juan, *Examen de ingenios para las ciencias*. Madrid, Melchor Sanchez, 1668.

— Jarava, Joan, *La philosophia natural brevemente tratada y con mucha diligencia copilada de Aristotiles, Plinio, Platon y otros graues autores*. Anvers, Martin Nucio, 1546.

— Jeroni, *In Vitas patrum*. Lió, Esteve Balam, 29 gener 1509. Gòtic. Amb gravats.

— Juvenal, *Familiaire commentum cum Antonii Mancinelli viri eruditissimi explanatione*. Lió, Esteve Gueynard i Jaume Sa, 10 setembre 1511. Gòtic. Portada orlada i gravats.

— Juvenal, *Opus, interprete Joanne Britannico ... una cum Jodoci Badii Ascensii familiaribus explanacionibus, cum figuris apte appositis*. Venècia, Bernardino Bindoni, 1539. Portada gòtica, amb orla. Gravats.

— [Kempis, Tomàs de], *Contemptus mundi nvevamente corregido por el muy reuendo padre fray Luys de Granada*. Tarragona, Felipe Roberto, 1589.

— Lacepiera, P., *Liber de oculo morali*. Logroño, Arnau Guillem de Brocar, 4 abril 1503. Gòtic. *Cat. de la Bibl. de M. Ricardo Heredia*, III, 3584.

— Landi, Juli de, *Vita di Esopo frigio, prudente e faceto fauolatore tradotta dal Sign. Conte ... Alla quale di nuouo sono aggiunte le fauole del medesimo Esopo, con molte altre d'alcuni eleuati ingegni, ascendenti alla somma di quattrocento*. Venècia, Hereus de Joan Varisco, 1595. Amb gravats.

— León, Luis de, *Obras propias y traducciones con la parafrasi de algunos psalmos de David y capitulos de Iob*. Milà, Felip Guisolfi, 1631.

— Llot, Miquel, *Epitome sive collectio eorum omnium quae a Petro Lombardo sententiarum magistro in suis quatuor libris conscripta reperiuntur*. Perpinyà, Sanson Arbus, 1594.

— Manescal, Onofre, *Miscellanea de tres tratados, de las apariciones de los espiritus*. Barcelona, Sebastià Matheuad, 1611.

— *Manuale sive rituale ilerden. illustrissimi et reverendissimi Domini Fr. D. Michaelis Hieronymi de Molina, Episcopi Ilerden ... iussu editum*. Lleida, Jaume Magallon, 1682.

— Marcià Capella, *De nuptiis Philologiae et Mercurii, libri II*. Ad haec de septem artibus liberalibus libri eiusdem singuli. Basilea, Henricus Petrus, març 1532. Vinyetes.

— Matas, Miquel, *La devota peregrinacio de la terra sancta y civtat de Hierusalem*. Barcelona, Gabriel Graells i Girald Dotil, 1604.

— Mediavilla, Ricard de, *Super quarto sententiarum*. Lió, Joan Clein, nonas desembre (5 desembre) 1504. Gòtic.

— Medina, Bartholome de, *Breve instruction de como se ha de administrar el Sacramento de la Penitencia*. Osca, Joan Pérez de Valdivielso, 1579.

— Mena, Juan, *Copilacion de todas las obras ... conuiene saber las CCC con otras XXIIII coplas y su glosa, y la coronacion de las coplas de los siete pecados mortales con otras cartas y coplas y canciones suyas*. Valladolid, Joan de Villaquiran, 9 desembre 1540. Gòtic. Alcocer, *Catálogo*, n.º 97.

— Meursi, Joannes, *Gulielmus Avriacus sive De rebus toto Belgio tam ab eo quam*

Fig. 24. — NEBRIXA, *Elegancias romancadas*, Alcalá, sense any, f. a₁.

oportunitas mihi oblata fuerit.

¶ Po te auria escrito mas largamente si el portador o correo no me ouesse dado priessa.

¶ Plura scripsissem nisi tabellarius festinasset. Plura litteris misisses si mihi per tabellarij festinationem licuisset. Longioribus te litteris visitassem si tabellarius operiri voluisset.

¶ Perdoname porque te he escrito breuemente.

¶ Ignosce igitur celeritati litterarū. Parce igitur festinationi epistole. Dabis igitur veniā si litteras celeriter extruxerim.

¶ Po fare fin: o assi acabo.

¶ Sed iam hic finem impono. Finem hic dicendi facio. Sed ias his modum facio. Donam in exeremo quod sentio.

¶ Fielga con dios z ama me como sueles: o mira por ti y siempre te acuerda de mi.

¶ Valebis igitur z me vt semper fecisti adamabis. Recte igitur vale et mutuo nos dilige. Cura igitur vt recte valeas z me tibi coniunctissimum habeas. Fac igitur optime valeas z mihi mutuo amore correspondeas. Da igitur operam vt valeas z parez mihi beniuolentiam fac prestes. Te igitur feliciter valere d'sidero: et vt me alterū esse dicas vehemēter exopto. Vale.

¶ Explicit.

¶ Stephanus Fliscus d' soncino vir apprime doctus que via celerissime z facillime proficere adolentes possent qui ad eloquentiam aspirant cogitans inuenit optimam z a pertissimam. Nam quemadmodum ornate z varie diuersi vernacule lingue sermones enunciari valeant: z ad omnes fere elocutionis partes accommodari ostendit z ordine in hoc opere digessit. In quo vsqz adeo studiosi pueri z adolentes se proficere cognoscent: vt paruo tēpore si perdiscere z memorie mandare voluerint deposita omni loquendi barbarie eloquentes euasuri sint.

Deo gratias.

Fig. 25. — NEBRIXA, *Elegancias romancadas*, Alcalà, sense any, f. 13.

ejus tempore gestis ad excessum Ludouici Requesensii. Pars prima tributa in libros X. Leyden, Isaac Elzevir, 1621.

— *Mirabilia vrbis Romę noua recognita et emendata atque in uerum sensum reducta per Antoninum Pontum.* Roma, Antoni Blado d'Asola, 16 setembre 1524. Amb gravats. Manca el f. xxxi.

— Montañés, Jaume, *Libro intitulado espejo de bien bimir con otro tratado para ayudar a bien morir, en el incierto dia y hora de la muerte.* Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1594. El segon tractat és en català. Tots dos textos formen un sol volum amb una foliació única.

— Monte Real, *Nueva invencion y de primor ... por la qual cada uno con solo conocer los numeros podra hazer qualquier genero de cuenta.* Barcelona, Joan Francisco de Marini, 1596.

— Navarro, *Compendio y summario de confessores y penitentes sacado de toda la substancia del Manual de Nauarro.* Traduzido de lengva portuguesa en lengua castellana por ... fray Antonio Bernat. Barcelona, Francisco Trincher, 1586.

— Nebrixa, Antonio de, *Elegancias romancadas.* Alcalá, sense any. Gòtic. 68 ff. s. n. Sign. a-h₈, i₄. [F. a₁] : Elegancias roman | cadas por el Maestro anto | nio de Nebrixa muy neces- | farias para introducion de | la lengua latina nueuamente corri- | das en esta ifigne Uniuerfidad de Alca | la de henares. [A sota un gravat de la Verge del Pilar. A un costat i a l'altre del gravat : Santa maria del | pilar de çaragoça. F. i₃ v. Acaba] : z memorie mandare voluerint depofita omni | loquendi barbarie eloquentes euafuri fint. | Deo gratias. [F. i₄ : En blanc].

No esmentat en les bibliografies. (Vid: figs. 24 i 25):

— Nebrixa, Eli Antoni, *Lexicon sev dictionarium.* Barcelona, Antoni Oliver, 1587.

— Nebrixa, Eli Antoni, *Onomasticon propriorum nominum ex probatissimis graecae et latinae linguae avctoribus locupletatum.* Barcelona, Jaume Cendrat, 1585.

En un sol volum, amb una portada on són consignats tots els textos que hi són continguts.

— Neve y Molina, Luis de, *Reglas de orthographia, diccionario y arte del idioma othomi, breue instruccion para los principiantes.* Mèxic, Imprenta de la Biblioteca Mexicana, 1767.

— Orozco, Alfons de, *Declamationes quadragesimales tam pro dominicis diebus quam pro quartis et sextis feriis...* Accessit et alia declamatio de passione domini nostri Jesu Christi ab eodem autore. Salamanca, Vicenç de Millis de Tridino, 1576.

— Palatino, Gio Battista, *Compendio del gran volume dell'arte del bene & leggiadramente scriuere tutte le sorti di lettere e caratteri.* Venècia, Aluisse Sessa, 1588. Un gravat. Vinyetes.

— Palau, Bartolomé, *Victoria Christi.* Barcelona, Pere Gotard, 1589. Amb gravats.

— Paredes, Ignacio de, *Promptuario manual mexicano.* Mexico, Imprenta de la Bibliotheca Mexicana, 1759. Frontispici. Relligats junts.

— [Pena, L.], *Histoire des embellissemens, avec la methode pour guerir les maladies du Cuir.* Paris, Jean Berjon, 1616.

— Pérez de Oliva, Fernán. *Las obas* (sic). Córdoba, Gabriel Ramos Bejarano, 1586. Valdenebro, *La Imprenta en Córdoba*, n.º 23.

— Pérez de Valencia, Jaume, *Centum ac quinquaginta psalmi Davidici cum*

diligentissima etiam titularum expositione et cum ad christiane fidei solertissima totius prophetici sermonis applicatione. Lió, Esteve Gueynard, 25 maig 1517. Gòtic. Portada orlada a dues tintes. Gravats.

— Del mateix autor. *Cantica canticorum Salomonis* cum expositione disertissima et questionis finalis discussione fecundissima. Lió, Joan Cambray, 11 kal. maig (21 abril), 1517. Gòtic. Portada orlada amb un gravat.

— *Picta Poesis Ovidiana*. Thesavrvs propemodvm omnivm fabvlarvm poeticarvm, Fausti Sabaei Brixiani aliorumque clarorum virorum (quorum nomenclatura dedicationem proxime sequitur) tam veterum quam recentium epigrammatis expositarum... Ex recensione Nicolai Reusneri. Francfort, 1580. Amb gravats.

— Pineda, Juan de, *Los treynta libros de la Monarchia Ecclesiastica o Historia Vniuersal del mundo, diuididos en cinco tomos*. Salamanca, Juan Fernández, 1588. Vols. I i II relligats junts.

— *Pragmaticae Regni Siciliae*. 1536. S. I. Portada : [f. A₁]. (En capitals) : ¶ Pragmaticae | Regni | novae et antiqvae iterum | emendatae additis mvltis | qvae in alijs privs im- | pressis deerant, | vt legentibvs | patebit. | MDXXXVI. [A sota, les armes de l'emperador. A continuació, dos fulls enganxats, d'un paper diferent. Un d'ells, amb aquesta altra portada] : Carolvs. V. | Pragmaticae recen | tes Caroli Siciliae regis Romanorumq; Impe- | rator semper Auguftus : tum quedam ve- | tera Parangelmata instaurantes : tum | etiam quaedam Neotericam fan- | cientes cum rubricarum | appendice. [A sota les armes imperials. f. 2 r. (A_{ii})] : De modo procedendi in | cavsis civilibus. [f. 131 v. (R_{iii}), l. 23. Acaba] : F. XLVII. Regiftrata In camera. [f. 132 r. (A_{iiii})]: Marca de l'impressor : Un cavall davant d'una torre, amb orla de fulles i un cap de lleó. Mancat d'alguns fulls.

— Prepositi, Nicolau, *Dispensarium ad aromatarios*. Lió, Jacob Hugetan, 14 novembre 1505. Gòtic. Marca de l'impressor a la portada.

— *Privilegia fratrum minorum et aliorum fratrum mendicantium*. Barcelona, magister Karolus (Amorós?), 13 maig 1523. Gòtic. 140 ff. n. Sign. a-K₈, l₂, m-r₈, l₁₀. [F. II r.] : Sequuntur aliqua priuilegia apoftoli | ca nouiter obtenta : z alia antiqua de nouo reperta : concessa seu cōicata | fratribus minoribus z alijs fratribus mendicantibus. [F. cxxxix v.] : Fuit prefens copilatio noua feu supplemen- | tum priuilegiorū fratrum minorū | et aliorū fratrum mendicantiū : in nobili z pre- | clara ciuitate Barchinonenfi : in officina honorabilis viri Magiftri Karoli : | industria et labore fratrum minorū regularis obseruantie prouincie Aragonie | maximis quidem copilatū : ibidemq; imprefsum. Anno virginei partus Mille- | fimo Quingentefimo Uicesimo tertio. Mense maii .xlii. In vigilia ascensionis | domini : felici numine finitum : Ad laudem dei z Beate virginis : Ac feraphici | patris Francisci : omniūq; sanctorū celestis aule : Necnō ad vtilitatem legentiū : | prefertim fratrum mendicantiū : quos vniuersos : signanter tamē minores tāgit. | [Segueix el Registre. F. cXL] : Notes diverses sobre gràcies concedides a l'Ordre de Sant Francesc. Acaba] : Ut in regno fimus illo : quod fummo gregi pufillo : patridare placuit.

— Ros, Antoni, *Ad invictissimum, foelicissimumque Philippum Hispaniarum Regem Catholicum Memorabilem Libri III*. Barcelona, Claudi Bornat, 1564. Gravat a la portada. Dos exemplars. L'un és tot ple de correccions manuscrites, per una mà de la mateixa època.

— Quevedo Villegas, Francisco de, *Sueños y discursos o desvelos soñolientos de verdades soñadas descubridoras de abusos, vicios y engaños en todos los officios y estados del mundo*. Perpinyà, Corneli Reynier, 1679.

— Ricardi, Petrus, *Pastoralis decalogus*. París, Joan Petit, 1510. Gòtic. Marca del llibrer, a la portada.

— Sacrobusto, Joan de, *Uerrimum Sphere Mundi commentum intersertis etiam questionibus domini Petri de Aliaco*. [Vna cum additionibus ... Petri C[irueli] D[arocensis]. París, Joan Petit, 8 agost 1508. Gòtic. Portada amb la marca de l'impressor. Gravats.

— *Les saisons. Poème*. Sixième édition, revue et corrigée. Amsterdam, 1777. Un gravat al cuore.

— Sala, Antoni, *Commentarii in Isagogen Porphyrii et unversam Aristotelis Logicam vna cum dubijs et quaestionibus hoc nostro saeculo agitari solitis*. Barcelona, Sebastià Mathevat, 1618.

— Sançoles, Alfons de, *Elenchus rerum omnium quae in libris omnibus R. P. F. Ludovici Granatensis (qui vulgari sermone circunferuntur) continentur*. Barcelona, Jaume Cendrat, 1588.

— Sançoles, Alfons de, *Elenchus rerum omnium quae in libris omnibus R. P. F. Ludouici Granatensis (qui vulgari sermone circunferuntur) continentur*. Salamanca, Pere de Adurça, 1584.

— [Sançoles, Alfons de], *Tabula rerum omnium quae continentur in tribus libris R. P. F. Didaci Stellae Ordinis Minorum de Vanitate seculi, Euangelis dominicarum totius anni et Sanctorum accommodatae*. Saragossa, Joan Soler, 1583. Sánchez, *Bibliografía Aragonesa del s. XVI*, II, n.º 611.

— Sanctiago, Hernando de, *Consideraciones sobre todos los evangelios de los Domingos y Férias de la Quaresma*. Barcelona, Jaume Cendrat, 1598. Exemplar amb correccions i notes manuscrites.

— Scarron, *Les nouvelles oeuvres tragicomiques*. Amsterdam, Abraham Wolfganck, segons l'edició de París de 1668.

— Schopperus, Hartman, *ΠΑΝΟΠΙΑ omnium illiberalium mechanicarum aut sedentiarum artium genera continens*. Francfurt a. Main, Jordi Corvinus, 1568. Molts gravats. Marca de l'editor Segimon Feyerabent.

— Séneca, *Los V libros de Seneca*. (Trad. d'Alonso de Cartagena.) Toledo, sense nom de l'impressor, 15 maig 1510. Gòtic. Pérez Pastor, *La imprenta en Toledo*, n.º 47.

— Séneca, *Espejo de bienchores y agradecidos que contiene los siete libros de beneficios ... Traduzidos de latin en castellano por fray Gaspar Ruyz Montiano*. Barcelona, Sebastià Cormellas, 1606.

— Séneca, L. A., *Tragoediae*. Lió, P. Borde, L. Arnaud, P. Barde i G. Barbier, 1665. Ex-libris de Cayetano Ximeno.

— *Sette libri di satire di Lodouico Ariosto, Hercole Bentiugli, Luigi Aleman- ni, Pietro Nelli, Antonino Vinciguerra, Francesco Sansouino, E d'altri scrittori con vn discorso in materia della Satira. Di nuouo raccolti per Francesco Sansouino*. Venècia, Nicolau Bevilacqua, 1563. Amb vinyetes. Manquen els ff. 21-26.

— Sonta Pagnalmino, *Carrozza da Nolo o vero del vestire e usanze alla moda*. Venècia, Giacomo Bortoli, 1655.

- Soriano, Vicente, *Libro de la reverencia devida al altissimo sacrificio de la missa*. València, Pere Patrici Mey, 1613.
- Soto, Domènec, *De justitia et jure*. Lió, Guillaume Rouville, 1569.
- Soto, Domènec, *De justitia et jure libri decem*. Medina del Campo, Franciscus a Canto, 1589. Pérez Pastor, *La imprenta en Medina del Campo*, n.º 220.
- Suarez de Figueroa, Cristóbal, *Plaza universal de todas ciencias y artes*, parte tradycida de toscano y parte compuesta por el Doctor... Madrid, Luis Sánchez, 1615. Pérez Pastor, *Bibliografía Madrileña*, n.º 1370.
- Symeoni, Gabriel, *Le sententiose imprese di monsignor Pavlo Giovio et del signor Gabriel Symeoni, ridotte in rima per il detto Symeoni*. Lió, Guillaume Rouville, 1562. Il·lustrat.
- Tàrrega, Gabriel de, *Opera breuissima Theoricam et Prathicam medicinalis scientie pro maiori parte amplexantia*. Bordeus, Joan Guyart, 1520. Gòtic. Portada amb orla.
- Terenci, *Las seys comedias ... conforme a la edicion de Faerno, impressas en latin y traduzidas en castellano por Pedro Simon Abril*. Barcelona, Jaume Cendrat, 1599.
- Terenci, *Comoediae sex ex M. Antonii Mvreti exemplari accuratissime emendatae*. Osca, Joan Pérez de Valdivieso, 1602.
- Terracina, Laura, *Discorso sopra tutti li primi canti d'Orlando Furioso*. Venècia, Gabriel Giolito di Ferrarii, 1549. Amb gravats.
- Tomàs d'Aquino, *Praeclarissima commentaria in libros Aristotelis Perihermenias et Posteriorum Analyticorum, cum antiqua textus translatione atque etiam noua Ioannis Argyropyli: Itemque Thomae Caietani Cardinalis Supplementum Commentariorum in reliquum secundi libri Perihermenias*. Venècia, Hereu de Jeroni Scotti, 1583.
- Tomàs d'Aquino, *Secunda secunde*. París, Claudi Chevallon, 1515. Gòtic. Marca de l'impressor.
- Tomàs de Villanueva, *Conciones sacrae*. Alcalà, Fernando Ramírez, 1581. Catalina, *Tipografía Complutense*, n.º 572.
- Toro, Gabriel de, *Thesoro de Misericordia diuina y humana*. Saragossa, Diego Hernández, 8 agost 1548. Gòtic. Sánchez, *Bibliografía Aragonesa del s. XVI*, 1, n.º 275.
- Vega, Cristòfor de, *Commentaria in librum Galeni de differentia febrium*. Alcalà, Joan Mey, 1553. Catalina, *Tipografía Complutense*, n.º 272.
- Vega Carpio, Lope de, *Arcadia*. Barcelona, Jeroni Margarit, 1630.
- Venegas, Alexio, *Agonia del transito de la muerte con los auisos y consuelos que cerca della son prouechosos*. Toledo, Juan de Ayala, 20 novembre 1543. Manca el primer foli.
- Venegas, Alexio, *Breue declaracion de las sentencias y vocablos oscuros que en el libro del transito de la muerte se hallan, escripta por el mismo author....* Escut gravat en la primera plana. Pel mateix impressor i amb els mateixos tipus. Relligats junts. Pérez Pastor, *La imprenta en Toledo*, n.º 199.
- Veri, Miquel, *De puerorum moribus necnon Joannis Sobrarii Secundi Alcagnicensis Poetae Laureati Disticha cum commentariis*. Saragossa, 5 kal. juny (28 maig), 1531. Glossa en caràcters gòtics. Sánchez, *Bibliografía Aragonesa del s. XVI*, 1, n.º 175.
- Veri, Miquel, *Disticha de moribus*. Accessit Joann. Sulpitii Vetulani (sic)

de doctrina mensae, atque de moribus puerorum juvenile Carmen. Bourg-en-Bresse, Vda. Joseph Tainturier, 1648.

— Veri, Miquel, *Sententiae morales ac Joannis Sulpitii Verulani De mensae doctrina opusculum.* Barcelona, Antoni Lacavalleria, s. a.

— Veri, Miquel, *Sententiae morales ac Joannis Sulpitii Verulani De mense doctrina opusculum.* Girona, Jaume Bro, s. a.

— Vilaplana, Antoni, *Propositiones christianas y iuridicas.* Barcelona, Jacint Andreu, 1679.

— Virgili, *Bvcolica, Georgica, Aeneis cum Servii commentariis...* Sequitur Probi celeberrimi grammatici in Bvcolica et Georgica commentariolus non ante impressus. Ad hos Donati Fragmenta, Chirstophori (I) Landini et Antonii Mancinelli commentarii. Incomplet. Només conté les Bucòliques i Geòrgiques. Gravats.

— Virgili, *Obras de Publio Virgilio Maron,* concordado en latin artificial, en latin natural, en lengua castellana, de prosa y verso, y en notas latinas... por el Lic. Abdias Joseph [fra Antonio de Moya]. Madrid, Domingo García Morras, 1660. Vol. I, Eglogues. Vol. II, Geòrgiques.

— Virgili, *Opera virgiliana cum decem commentis, docte et familiariter exposita.* Lió, Joan Crespín, 1529. Portada amb orla. Gravats.

— Vitulus, Carolus, *Epistole cum arte epistolandi.* Milà, Joan de Castellion, 16 maig 1510. Gòtic. En el primer foli, la marca de l'impressor.

— Vives, Joan Lluís, *De disciplinis libri XX in tres tomos distincti.* Colònia, Joan Gymnicus, gener 1532. Portada orlada. Relligadura d'època. Ex-libris amb la xifra M. B.

— Vives, Joan Lluís, *De l'ufficio del marito, come si debba portare uerso la moglie. De l'istitutione de la femina christiana, uergine, maritata, ò uedoua. De lo ammaestrare i fancivlli ne le arti liberali.* Venècia, Vicenç Vaugris, 1546.

— Vives, Joan Lluís, *De disciplinis libri XX in tres tomos distincti.* Colònia, Joan Gymnicus, 1536. Portada orlada. Relligadura d'època amb les inicials J. P. Ex-libris de Willibald Kammel.

— Vives, Joan Lluís, *Instruction de la muger christiana.* Alcalà, 10 novembre 1529. Gòtic. Catalina, *Tipografia Complutense*, n.º 116.

— Vives, Joan Lluís, *Somnium, quae est praefatio ad Somnium Scipionis Ciceronis, eiusdem vigilia, quae est enarratio Somnij Scipionis Ciceronis, et alia nonnulla.* Basilea, Johannes Frobenius, 1521. Portada orlada. Un gravat fora de text. — P. B.

ARXIU. — Els tres grans fons de què està constituïda aquesta part importantíssima de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, són els següents:

I. — Arxiu de l'antiga Junta de Comerç.

II. — Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu, de Barcelona.

III. — Vària.

I. — Del primer, cedit fa anys a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA per l'antiga Diputació provincial, hi ha una classificació que, tot i no ésser, ni de molt, definitiva, rendeix els seus serveis : és la mateixa que havia estat establerta en l'Arxiu de la Diputació. Un inventari dels seus volums i lligalls a disposició dels investigadors, facilita la seva consulta (vegeu BUTLETI, I, p. 21).

II. — Els documents procedents de l'Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu són també, en bona part, classificats, segons una ordenació que respon, en allò que és possible, a la vella classificació que degueren tenir en altres temps en aquella casa. Una de les sèries més importants, és el fons de Manuals notariais de què, precedentment, vàrem donar l'inventari (vegeu BUTLLETÍ, VI, pp. 412-419). Avui donem ja classificades aquestes altres:

<i>Llibres d'entrades de malalts</i>	1616.	1671-1673, paisans.
	1617-1618, paisans.	1671-1676, soldats.
1457 (volum incomplet).	1619.	1672-1673, soldats.
1473-1479, « <i>Liber primus infirmarie</i> ».	1620.	1673-1675, paisans.
1480-1483.	1621.	1673-1675, soldats.
1484-1492.	1622.	1675-1677, paisans.
1497-1501.	1623.	1676-1678, soldats.
1539-1541.	1624.	1677-1679, paisans.
1566.	1625.	1678-1683, soldats.
1569-1570.	1626.	1679-1681, paisans.
1570-1571.	1628.	1679-1682, soldats.
1573.	1630.	1681-1682, paisans.
1573-1574.	1631.	1683, paisans.
1575-1576.	1632.	1683-1684, soldats.
1576-1577.	1633.	1683-1685, soldats.
1577-1578.	1634.	1684, paisans.
1580-1581.	1635.	1684-1685, paisans.
1581-1582.	1636.	1684-1686, soldats.
1582-1583.	1637.	1686, paisans.
1585.	1638.	1686-1689, soldats.
1585-1586.	1639-1640.	1686-1689, soldats.
1586-1588.	1639-1640, soldats.	1687-1688, paisans.
1588-1589.	1641-1642.	1689-1691, soldats.
1589-1590.	1642.	1689-1691, paisans.
1590-1591.	1643.	1691-1692, soldats.
1591.	1644.	1691-1693, paisans.
1593.	1644-1645.	1692-1694, soldats.
1594.	1645-1646.	1693-1694, soldats.
1595.	1646-1647.	1693-1695, paisans.
1596.	1647-1648.	1694-1696, soldats.
1596-1597.	1648-1649.	1694-1699, soldats.
1598-1599.	1649-1651.	1695-1696, paisans.
1599-1600.	1651-1653.	1697-1699, paisans.
1600-1601.	1653.	1697 (21 agost - 2 nov.)
1602.	1653-1654.	soldats francesos.
1604.	1654-1655.	1697-1700, soldats.
1605.	1655-1656.	1699-1702, paisans.
1606.	1655-1656, soldats.	1699-1704, soldats.
1607.	1656-1657.	1700-1704, soldats.
1608.	1658-1660.	1703-1705, paisans.
1609-1610.	1660-1661.	1704-1705, soldats.
1610.	1661-1664.	1704-1706, soldats.
1611.	1663-1664, soldats.	1705-1707, paisans.
1612-1613.	1664-1668.	1706, soldats anglesos.
1613-1614, paisans.	1665-1668, soldats.	1706-1710, soldats.
1614.	1668-1670, paisans.	1707-1709, paisans.
1615.	1668-1672, soldats.	1707-1712, soldats portu-
	1670-1671, paisans.	guesos.

- 1709-1710, paisans.
 1710-1712, paisans.
 1710-1713, soldats.
 1712-1713, paisans.
 1714-1716, paisans.
 1714-1716, soldats.
 1716-1717, paisans.
 1716-1718, soldats.
 1718-1720, paisans.
 1718-1725, soldats.
 1720-1723, paisans.
 1724-1726, paisans.
 1725-1728, soldats.
 1726-1728, paisans.
 1729-1731, paisans.
 1729-1732, soldats.
 1731-1733, paisans.
 1732-1735, soldats.
 1734-1735, paisans.
 1735-1737, soldats.
 1736-1737, paisans.
 1738-1739, soldats.
 1740-1741, soldats.
 1742-1744, soldats.
 1745-1747, soldats.
 1748-1764, soldats.
 1765-1789, soldats.
- «Estado general de las jornadas causadas por los militares enfermos en este Hospital de Sta. Cruz, en
 1770-1773
 1774-1776
 1777-1780
 1791-1793
 1794-1795
 1796-1797
 1798-1799
 1800-1802
 1803-1806
 1807-1809.»
- Plec d'ordinacions i contractes sobre entrada i estada de militars en l'Hospital (Segle XVIII)
- «Libre dels obits e dixits dels malalts», dels anys
 1682-1612
 1613-1614
 [segueix:]
- «Libre d'obits», dels anys
 1614-1620, 1629, 1635 (in-
- dexs parcials per ordre alfabètic de noms o de cognoms).
 1635-1645
 1646-1673
 1654-1673
 1673-1687
 1688-1697
 1697-1708
 1698-1740
 1708-1733
 1733-1758
- «Libre de les bosses dels malalts y morts en lo present Hospital», dels anys
 1537-1549
- «Libre dels orats y orades», dels anys
 1603-1620 (fragmentari).
 1621-1647 (fragmentari).
 1649.
- «Libre de pagaments de les didas... y de altres oficials...», dels anys
 1686-1703
 1703-1728
 1728-1737 (incomplet)
 1737-1748
 1748-1763
 1764-1777
 1777-1794
 1794-1825
- «Llibres de caritats, cobrances dèbit crèdit del Hospital», dels anys
 1643-1665 (sols caritats).
 1693-1702
 1702-1714
 1714-1727 (fragmentari).
 1727-1742 (fragmentari).
 1742-1749
 1749-1761
 1761-1773
 1774-1793
- Llibres de cauteles i pagaments, dels anys
 1674-1684.
 1688-1699.
 1715-1770, «Cautelas, multuras, pagaments, missas».
- 1715-1775, pagaments al comprador de l'Hospital.
 1715-1775, «Cautelas de vi, oli, carbó y lleña».
 1715-1775, «Cautelas. Extraordinari».
- Llibres del Racional o Comptador de l'Hospital, dels anys
 1675-1692
 1693-1707
 1707-1726
 1726-1736
 1736-1747
 1747-1757
 1758-1765
 1766-1775
 1775-1786
 1787-1804
 1804-1820
 1820-1833
- Plec de «Libransas», dels anys
 1820-1841, data.
 1842-1844, data i càrrec.
 1845, data i alguns de càrrec.
 1846, data i càrrec.
 1847-1848, data.
 1849, data.
- Rifa de l'Hospital
 1818-1830, rebuts de premis.
 1842-1843, plec de números premiats.
 1842-1845, llibre de comptes.
 1842-1845, volum d'estats setmanals.
 1842-1846, comptes d'argenters.
 1844-1845, plec de números premiats.
 1845-1846, llibre de comptes.
 1846, plec de números premiats.
 1847, ídem.
 1848, ídem.
 1849, ídem.
 1850, ídem.
 1851, ídem.
 1852, ídem.
 1853, ídem.
 1854, ídem.

1855, ídem.	1862, ídem.	1873, ídem.
1856, ídem.	1865-1866, volum de llistes de sorteig.	1874-1875, ídem.
1857, ídem.	1866, plec de números premiats.	1874-1877, volum de llistes de sorteig.
1857-1858, « <i>Libro de registro y pago de premios</i> ».	1867-1870, volum de llistes de sorteig.	1876, plec de números premiats i de comptes.
1858, plec de números premiats.	1871-1874, ídem.	1877-1882, volum de llistes de sorteig.
1859, ídem.	1872, plec de comptes i de bitllets.	1878-1879, plec de números premiats.
1860, ídem.		
1861, ídem.		

Atès l'estat actual dels treballs d'ordenació tenim l'esperança que molt aviat podrem donar també l'inventari d'una altra sèrie important i nombrosa, constituïda per lligalls de documentació relativa a diverses cases de comerç barcelonines dels segles XVIII i XIX, papers anats a parar a l'arxiu de l'hospital per llegat de Miquel Alegre i Aparici, Baró de Castellet (vegeu BUTLLETÍ, v, p. 263). Aquesta sèrie farà bon costat a tot allò que, relatiu a la història del comerç català, es troba, en quantitat considerable, entre els papers de l'esmentat fons de la Junta de Comerç. Hauríem volgut ja en aquestes planes donar l'inventari d'aquesta secció, d'interès sobretot comercial, procedent de la Santa Creu, però la mateixa abundor de materials i l'estat de desordre en què es trobaven no ens han permès de donar-lo encara: els treballs d'ordenació respecte aquesta sèrie, començats pel senyor Agustí Palau, a qui foren confiats els primitius tanteigs, seran la base de la classificació, que no podrà considerar-se com a definitiva sinó després d'haver vist tots els papers, almenys globalment. Altra cosa, duia amb si el risc d'haver de desfer allò que ja fos establert. Tanmateix, l'estat actual dels treballs permet, com dèiem, d'esperar que aviat aquesta sèrie pugui ésser consultada, i amb tant d'èxit com ho és la dels Manuals notarials.

III. — Quant al tercer dels grans fons que constitueixen el nostre Arxiu, és difícil poder-ne precisar els límits i marcar de primer antuvi la classificació que hi calgui donar. I és que en ell s'acoblen una partida, a hores d'ara ja nombrosíssima, de volums, lligalls, documents solts, en paper o pergami, procedents dels llocs i fons més diversos, adquirits per compra alguns, i els més per donatius. En volums anteriors hem anat donant compte de les successives entrades de documentació, amb la qual cosa hom pot veure el caràcter que té aquest fons ben diferent del que caracteritza un arxiu pròpiament dit, que respon a antigues necessitats generalment d'ordre administratiu. El nostre és més que res un refugi obert a tothora, a documentació que d'altra manera es podria perdre o que ja a hores d'ara no existiria. Aquest mateix caràcter fa que la seva classificació hagi de tenir una certa elasticitat per poder intercalar en les col·leccions ja establertes, les que possiblement vagin venint. Es per això que la base d'aquesta classificació és l'ordre alfabètic per poblacions i per famílies. Avui podem donar nota dels següents papers, que certament seran consultats de seguida pels nostres investigadors:

Ager. — Visita de l'arxiprest Antoni Puigvert a les esglésies del seu arxiprestat. 1605.

— Llibre racional de la vila d'Ager, recopilat pel síndic Perot d'Ager en 1534.

— Cartoral del s. xv («Col·lecció de instruments fahents per a probar que lo señor jurisdiccional de Ager, vuy lo señor Arquebisbe, no te la señoria de Ager...»).

- Albocècer.* — Manual notarial (fragment). Testaments 1377-1379.
- Alió.* — Protocol de Pere Joan Pons, prevere i vicari perpetu d'Alió. 1598-1599.
- Barbarà.* — Manual de Guillem d'Artés, rector. 1253-1254.
- Manual de Guillem de Buch, rector. 1266-1268.
- Manual de Guillem de Buch, rector. 1291-1292.
- Manual de Guillem de Buch, rector, i de Pere Cabeça, prevere. 1296-1298.
- Barcelona.* — Volum de documentació relativa al monestir i col·legiata de Santa Anna. s. xv-xix.
- Benassal.* — Recull factici de tres fragments de manuals notarians. 1333-1335, 1337.
- Canet de Mar.* — Volum de documentació relativa a la vila de Canet. segles xvii-xix.
- Castellbisbal.* — «Catastro o nova recanació... ejecutada per lo geomatra Mariano Carbonell.» 1735.
- Cervera.* — Volum de papers relatiu a la Inquisició. 1606-1615.
- Cruïlles.* — Manual notarial (fragment). 1356.
- Manual notarial (fragment). 1371.
- Manual notarial (fragment). 1384.
- Manual notarial de Guillem Coll. 1392.
- Manual notarial (fragment). 1393.
- Manual notarial (fragment). 1394.
- Recull factici de fragments de manuals dels anys 1391, 1398; 1395; 1397; 1398; 1437.
- Masnou.* — Cens de Masnou : «Llista del ordre de las Casas que y ha en lo Masnou...» 1814; altra de 1832. I vol.
- Meià.* — «Indice del Archivo de Meyà.» Principis del s. xix.
- Montalegre.* — Capbreu : «Rubrica de las confessions fetas a favor del P.^e Prior, i Convent de Nostra Senyora de Montalegre del orde de la Cartuixa en poder de Josef Valllocera notari de la vila de Caldes de Montbuy.» s. xviii.
- Pollença.* — Protocol. 1314-1317.
- Recull factici de documents dels segles xiv-xvii i trasllats del s. xix.
- Ripoll.* — Sis privilegis relatiu al domini del Monestir de Ripoll sobre Tossa. Originals i trasllats.
- Talarn.* — Manual notarial (fragment). 1337-1343.
- Recull factici de fragments de manuals notarians. 1376-1381, 1385-1390, 1396.
- Manual. 1379-1381.
- Manual. 1386-1389.
- Manual. 1390-1392.
- Manual. 1428-1431.
- Manual. 1436-1437.
- Manual. 1441.
- Recull factici de fragments de Manuals del s. xv.
- Manual de la Batllia (fragment). 1512.
- Fragment de Manual. 1552-1556.

VARIA. — Papers Fernández Calderón, relatius a l'administració de Correus a Catalunya, en el segle XVIII. 2 vols.

— Papers Francesc de Sagarra i de Ferran, relatius a la tercera guerra civil de Catalunya. 1872-1876. 2 vols.

— Papers relatius a guerres d'Espanya sota Felip V i Ferran VI. 3 vols.

— Papers relatius a l'Orde de Sant Joan de Jerusalem, a Catalunya. S. XVIII.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA : ESTADÍSTICA DE 1923-1927 : Llibres entrats. — El total de llibres registrats el 31 de desembre de 1927 pujava a 108,295. L'augment ha estat de 4,649 obres en el 1923, de 4,955 en el 1924, de 5,281 en el 1925, de 4,640 en el 1926 i de 5,442 en el 1927.

El detall en volums de les obres entrades és el següent:

A n y 1 9 2 3		
	Volums	Fulletons
Compra.....	2,731	879
Canvis.....	633	191
Donatius.....	1,704	942
Total.....	5,068	2,012
A n y 1 9 2 4		
Compra.....	1,841	859
Canvis.....	563	371
Donatius.....	1,526	1,689
Total.....	3,930	2,919
A n y 1 9 2 5		
Compra.....	2,252	612
Canvis.....	553	94
Donatius.....	2,327	2,012
Total.....	5,132	2,718
A n y 1 9 2 6		
Compra.....	1,993	756
Canvis.....	466	113
Donatius.....	2,023	1,347
Total.....	4,482	2,216
A n y 1 9 2 7		
Compra.....	2,007	759
Canvis.....	354	118
Donatius.....	2,275	1,608
Total.....	4,636	2,485

ESTADÍSTICA DE LECTORS : *Assistències ocasionades pels lectors:*

1923	1924	1925	1926	1927
35,396	31,246	33,275	33,239	36,219

Aquestes xifres tenen una valor sols aproximada, ja que és impossible d'evitar que algun lector deixi de firmar en el registre d'entrada a base del qual és feta l'estadística.

LLIBRES LLEGITS : *Servits a la Sala de Lectura:*

1923	1924	1925	1926	1927
25,047	24,825	28,675	33,338	34,828

No es compten en aquestes xifres les obres de la Biblioteca de mà, que són consultades lliurement pels lectors, sense omplir butlletí de demanda.

Servits en préstec:

1923	1924	1925	1926	1927
4,849	4,991	4,842	5,177	5,372

SECCIÓ D'ESTAMPES I GRAVATS. — S'organitzà en el 1923 en un departament especial. S'hi conserven boxos, planxes en metall i estampes i reproduccions per qualsevol procediment. Els fulls populars (goigs, romanços, auques) són també inclosos en aquest departament, així com també la secció de mapes, plans i cartes geogràfiques.

S'hi porten dos registres : un, per a les fustes, planxes en metall i clixés de gravats, i l'altre, per a les estampes i els mapes. En finir l'any 1927, s'havien registrat 1,646 números en el primer i 2,150 en el segon.

La Biblioteca ha adquirit durant aquest període unes vuit-centes fustes procedents de les antigues imprentes Abadal, de Moià i de Manresa. Moltes d'elles són del segle XVII, de grans dimensions i de positiu interès artístic. És també molt digne d'esment el material de fustes de gravat procedent de l'estamperia Torras, de Barcelona.

Aquesta secció posseeix un catàleg propi per autors i matèries, de caràcter general, i els especials que calen.

Nucli a part constitueixen també en aquest departament els clixés fotogràfics, amb un índex especial, en la redacció del qual ha començat a treballar-se.

Finalment, s'apleguen també en aquest Departament tots els fulls volanders, invitacions, prospectes, cartells, etc., referents a Catalunya, que d'una manera o altra poden tenir interès com a document gràfic.

Provisionalment s'ha fixat una pauta d'ordenació, dins de la qual es cataloguen tots aquests materials. És la següent:

I. Imatgeria popular i infantil : Auques, jocs, goigs, romanços, ventalls, calendaris, geroglífics.

II. Estamperia devota.

III. Documentació personal : Targes de convit, de visita, de participació, felicitacions, paper timbrat, diplomes, patents de sanitat, passaports.

- IV. Documentació pública : Cartells de teatre, de festes civils i religioses, programes, invitacions, menús.
- V. Documentació comercial i industrial : Targetes comercials, catàlegs, etiquetes, paper timbrat, accions i obligacions, documents de canvi, paper moneda, marques, anuncis.
- VI. Documentació oficial : Paper fiscal, segells de correus i fiscals.
- VII. Decoració del llibre : Portades, orles, lletres, vinyetes, culs de llàntia, reproduccions de miniatures, paper de guardes i de cobertes.
- VIII. Ex-libris.
- IX. Tipus i costums : Figures anònimes, indumentària, festes, jocs.
- X. Mitologia, Al·legories.
- XI. Retrats i vides de personatges.
- XII. Història : Representació de fets determinables cronològicament.
- XIII. Il·lustració literària, musical i teatral.
- XIV. Heràldica i Sigil·lografia, Genealogia, Banderes, escuts, medalles commemoratives.
- XV. Geografia : Mapes, plans, cartes de poblacions i vistes de conjunt.
- XVI. Vistes de monuments.
- XVII. Belles Arts.
- XVIII. Arts sumptuàries, Mobiliari interior.
- XIX. Representacions de naus, carros i altres mitjans de locomoció i transport.
- XX. Enginyeria i tècnica de les arts, dels oficis i de les ciències, Higiene, Hospitals, Exposicions universals.
- XXI. Història i ciències naturals.
- XXI a. Ciències físico-matemàtiques.
- XXII. Temes decoratius : Paisatges indeterminats, motius florals, animalístics i lineals, Decoracions de teatre.
- XXIII. Col·leccions.
- XXIV. Caricatures polítiques.